

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

**WPS NO/ 32 /2016-05
ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL KARARLARININ
GEÇERSİZLİK HALLERİ**

Fırat KARADOĞAN*

*frtkaradogan@gmail.com, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİK HALLERİ

ÖZET

Bu çalışmamızın amacı anonim Şirketlerde alınan genel kurul kararlarının hangi hallerde geçersiz kılınabileceğini incelemek ve alınan kararların geçersizliğinin tespiti halinde ulaşılan sonucun hukuki niteliğini belirlemektir. Zira anonim ortaklık tarafından alınan genel kurul kararının geçersizliğinin tespiti halinde mevcut geçersizliğin hukuki niteliği kararın uygulaması açısından büyük önem arz etmektedir. Çalışmamızda geçersizlik halleri olarak tespit edilmiş olan yokluk, butlan, askıda hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik koşullarının varlığı halinde geçersizlik kararının nasıl alınabileceği hususu da irdelenmiştir. Geçersizlik halleri ise yaptırımın ağırlık derecesine göre, yokluk, butlan, askıda hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik olarak sıralanabilir. Bu bağlamda hukuki niteliklerine göre geçersizlik halleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Genel Kurul, Anonim Ortaklık, Yokluk, Butlan.

ABSTRACT

The aim of our study is to examine the cancelation situations of the General Assembly decisions in Joint Stock Companies and to determine the legal qualification of the outcome in case the determination of the invalidity of the decision. In case any cancelation of a general assembly decision of a Join Stock Company, the legal qualification is very important for the application of decision. In our study we examined, how to get invalidity decision of the General Assembly's decision in case of disappearance, voidance, abeyance and annullability. We can list invalidity situations in accordance with severeness of sanctions as disappearance, voidance, abeyance and annullability. In this regard, invalidities will be examined in accordance with the legal qualifications.

Key Words: General Assembly, Joint Stock Companies, Disappearance, Voidance.

GİRİŞ

Anonim şirketlerde genel kurul, pay sahiplerinin ya da pay sahiplerinin temsilcilerinin belirli bir konu ya da konuları görüşmek maksadıyla toplandıkları ve bu konu ya da konular hakkında karar aldıkları şirketin zorunlu organlarından biridir. Genel kurul kararlarının geçerli olabilmesi için bir takım şartlara haiz olması gerekmektedir.

Genel kurul kararlarının geçersizlik hallerini incelemeyen önce genel olarak geçerlilik şartlarını, toplantı ve karar nisaplarına uygunluk, kararların kanuna, esas sözleşmeye ve iyi niyet kurallarına aykırı olmaması ve kararın ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi olarak özetleyebiliriz.

Anonim şirket genel kurul kararlarının geçersizlik halleri ise yokluk, butlan, iptal edilebilirlik ve askıda hükümsüzlüktür. Biz bu çalışmamızda geniş anlamada hükümsüzlük kavramını benimseyerek, önce bu kavram içine dâhil olan geçersizlik hallerini kısaca açıklayacak, ardından da birbirleri ile karşılaştıracacağız.

1. Genel Kurul Kararlarının Yokluğu

6102 s. TTK'da genel kurul kararlarının butlanı ve iptali düzenlenmekle birlikte, yokluk konusunda özel bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebepten yokluk yaptırımına ilişkin genel hükümler uygulama alanı bulacaktır¹.

Yokluk, bir hukuki işlemin kurucu nitelikteki unsurlarının bulunmaması sebebiyle işlemin hiç kurulmamış olması olarak tanımlanabilir². Genel kurul kararının varlığından söz edebilmek için de iki kurucu unsura ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlar, genel kurul toplantısının yapılması ve pay sahiplerinin bu toplantıda karar almasıdır³. Bu ikisinden birinde bir eksiklik meydana gelmesi halinde, karar hiç doğmamış sayılır ve en baştan itibaren yok sayılır.

Bu iki kurucu unsur kapsamında yoklukla malul sayılacak kararlara örnek olarak,

¹ **Hasan Pulaşlı**, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi , G.Ü.H.F.D., 2013, C. 17, S. 1-2., s. 892; **Ömer Korkut**, Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı, 1. b., Adana: Karahan Kitapevi, 2012, s. 35.

² **Fikret Eren**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 15. b., Ankara: Yetkin Yayınevi, 2013, s. 331; **M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.19., İstanbul: Vedat Yayıncılık, , 2011, s. 184; **Gizem Alper**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara: Legal Yayınevi, 2012, s. 61 vd.

³ **Korkut**, a.g.e., s. 36.

- Öncelikle yetkili olmayan kişi tarafından çağrı yapılması⁴ ve karar alınması,⁵
- Çağrıda toplantı yer ve/veya saatinin yazılmamış olması hali⁶,
- Pay sahibi olmayan kişiler tarafından karar alınması⁷,
- Kanunda öngörülen asgari toplantı ve karar yeter sayılarına aykırı karar alınması⁸, verilebilir.

Genel kurul kararlarının yokluk yaptırımına tâbi olmaları halinde, bu durumun bir tespit davasıyla mı ileri sürülmesi gerektiği yoksa zaten hiç olmayan bir durumla ilgili dava açmaya gerek olup olmadığı yönünde tartışmalar mevcuttur. Bizim katıldığımız görüşe göre, genel kurul kararının yok olduğunun tespiti anlamında bir tespit davası açılması gerekmektedir⁹. Açılan bu davada TTK m. 449 uyarınca, açılan davanın yürütülmesinin geri bırakılması talebinde de bulunulabilir¹⁰.

2. Genel Kurul Kararlarının Butlanı

2.1. Genel Olarak

Anonim şirket genel kurul kararları da bir hukuki işlem olarak Borçlar Kanunu'ndaki sözleşme serbestisi ilkesine tâbidir¹¹. Sözleşme serbestisi ilkesi TBK m. 26'da düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, *“Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler.”* Ancak kanun bir sonraki maddede bu özgürlüğün sınırsız olmadığını belirten diğer bir hüküm sevk etmiştir. Buna göre, *“Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.”*

Genel kurul kararları da konusu bakımından kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız ise geçersizdir.

⁴ Zafer Saka, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, 1. b., İstanbul: Vedat Yayınevi, 2004, s. 230.

⁵ Ayşegül Sezgin Huysal ve Sami Karahan,, Şirketler Hukuku, 1. b., Konya: Mimoza Yayınları, 2012, s. 524.

⁶ Saka, a.g.e., s. 229.

⁷ Korkut, a.g.e., s. 36.

⁸ Pulaşlı, Anonim Şirket ..., a.g.e., s. 892.

⁹ Pulaşlı, Anonim Şirket ..., a.g.e., s. 857.

¹⁰ Yargıtay 11. HD, 19.9.2013 tarihli, 2013/12418 E., 2013/16148 K. sayılı kararında, genel kurul kararının yokluğunun tespitine ilişkin dava da yürütmenin geriye bırakılacağına ilişkin karar verilebileceğine hükmetmiştir. Karar metni için bkz. <http://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf#>.

¹¹ Aydın Alper Yüce, Anonim Şirketlerde Yönetim Kararlarının Butlanı, 2. b., İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, s. 37 vd.

TTK m. 447 hükmünde genel kurul kararlarının butlan halleri özel olarak düzenlenmiştir.

2.2. Kanunda Belirtilen Butlan Sebepleri

TTK m. 447 hükmüne göre genel kurulun,

- Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,
- Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,
- Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararlarının batıl sayılacağı düzenlenmiştir.

Buna göre, genel kurul kararlarının butlanı üç grupta toplanmıştır. Birinci grup vazgeçilmez haklara¹² (TTK m. 447/1-a), ikinci grup bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarının ihlaline (TTK m. 447/1-b) ilişkin olup üçüncü grup ihlaller de anonim şirketin temel yapısını bozan kararlar ve sermayenin korunmasını ihlal eden kararlar olarak ayrılmıştır¹³.

TTK m. 447/1-a,b'de düzenlenen pay sahibinin vazgeçilmez nitelikteki hakları kapsamında sayılan hakları sınırlandıran veya ortadan kaldıran kararlar, sadece mevcut pay sahiplerini değil, gelecekteki pay sahiplerinin menfaatlerini de ihlal edici nitelikte olduğundan butlan yaptırımına tâbidir. Bu sebepten bir genel kurul toplantısı esnasında sadece münferit birkaç pay sahibinin vazgeçilmez nitelikteki haklarına helal getirecek davranışlarda bulunulması halinde, alınan kararın butlan yaptırımına değil, iptal yaptırımına tabi olduğu kabul edilmektedir¹⁴. Butlan yaptırımına tâbi olacak pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarının kullanımını engelleyen genel kurul kararlarına örnek olarak,

- Pay sahibinin toplantıya katılımını sağlamaya yönelik düzenlenen TTK m. 414 hükmündeki, toplantı öncesi asgari çağrı süresini iki haftadan üç güne düşüren bir genel kurul kararı¹⁵,

¹² Ünal Tekinalp, Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı, BATİDER 2009, C. 25, S. 4, s. 5 vd.

¹³ Tekinalp, a.g.e., s. 399.

¹⁴ Korkut, a.g.e., s. 102 vd.

¹⁵ Rauf Karasu, Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi (İlkeler), 2. b., Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, s. 73.

- Aynı şekilde, genel kurulun hiçbir davet yapılmadan toplanacağına ilişkin genel kurul kararı¹⁶,
- Genel kurula katılmayı ve oy kullanmayı belli sayıda paya sahip olma veya sermayenin tamamının ödenmesi şartına bağlayan genel kurul kararı¹⁷,
- Pay sahiplerinin bilgi almalarını veya özel denetçi atanmasını talep haklarını kaldıran kararlar¹⁸ verilebilir.

Butlan yaptırımına tâbi diğer genel kurul kararları da anonim şirketin temel yapısına aykırı olan kararlardır. Tek borç ilkesine aykırı kararlar, sınırlı sorumluluk ilkesine aykırı kararlar, esas sermayenin belirli ve bölünmüş olması kuralına aykırı kararlar, anonim şirket organlarının devredilmez hak ve yetkilerine aykırı düzenleme içeren kararlar, payların devredilebilirliği ilkesine aykırı kararlar, şirketin temel yapısına aykırılık teşkil edeceği için, batıl sayılacaklardır¹⁹.

Üçüncü grup butlan sebebi olan sermayenin korunması ilkesine aykırı kararların özelliği, bu ilkenin sadece şirket değil genel ekonominin korunması için de önemli olması dolayısı ile etkilerinin daha ağır olmasıdır. Bu sebepten sermayenin korunması ilkesine aykırı sadece genel kurul kararları değil, yönetim kurulu kararları da butlan yaptırımına tâbi tutulmuştur²⁰.

Sermayenin korunması ilkesini ihlal eden genel kurul kararlarına örnek olarak, itibari değer altında pay ihracına izin verilen kararlar, yedek akçe dağıtımını yapılmadan kar dağıtım kararı verilen kararlar, şirketin kasasından ödenmek üzere pay sahiplerine şirketten çıkma hakkı tanınmasına ilişkin kararlar verilebilir²¹.

2.3. Genel Hükümlere Dayanan Butlan Sebepleri

TTK m. 447 hükmünde sayılan haller dışında da butlan sebepleri olduğunu belirtmiştik. Bir başka ifade ile TTK m. 447’de belirtilmeyen ancak konusu bakımından kanunun emredici

¹⁶ **Korkut**, a.g.e., s. 103. vd.

¹⁷ **Korkut**, a.g.e., s. 103 vd.

¹⁸ **Rauf Karasu**, Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı (Butlan), C. I, 1. b., Ankara: Turhan Kitapevi, 2010, s. 1243.

¹⁹ **Tekinalp**, a.g.e., s. 402; **Karasu**, İlkeler, a.g.e., s. 77 vd.; **Korkut**, a.g.e., s. 119.

²⁰ **Korkut**, a.g.e., s. 125.

²¹ **Hasan Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi, C.1, 2. b., Ankara: Adalet Yayınevi, 2014, s. 870.

hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız genel kurul kararları geçersiz sayılacaktır.

Bu tür genel kurul kararların tespitinde butlanın ikincilliği ilkesi uygulama alanı bulacaktır²². Bu ilke özel sebepler dolayısıyla iptal etmenin yeterli ve tatmin edici bir yaptırım oluşturmadığı hallerde, hukukun genel hüküm ve ilkelerine göre butlana karar verilmesi anlamını taşır²³.

TTK m. 447 hükmünde sayılmayan butlan sebeplerine örnek olarak;

- Sorumluluk hükümlerini (TTK m. 549 vd.) bertaraf etmeye yönelik genel kurul kararları²⁴,
- Potansiyel pay sahiplerini, alacaklıları ve işçileri koruyan hükümlere aykırı genel kurul kararlar²⁵,
- Eşit işlem ilkesine (TTK m. 357) aykırı kararlar²⁶ verilebilir.

2.4. Butlanın İleri Sürülmesi

Batıl genel kurul kararları baştan itibaren hüküm doğurmadıkları gibi, sonradan da geçerli hale getirilemezler. Genel kurul kararlarının geçersiz oldukları mahkemece resen dikkate alınır. Butlan iddiası itiraz olarak ileri sürülebileceği gibi, süreye bağlı olmaksızın tespit davasının da konusunu oluşturabilir²⁷. Genel kurul kararının butlanına ilişkin davayı pay sahipleri, yönetim kurulu üyeleri, alacaklılar ve hatta rakipler açabilir. Ancak tespit davasını açan kişinin, bu tespitin yapılmasında hukuki menfaati bulunduğunu ispatlaması gerekmektedir. Tespit davasını açan kişinin genel kurul kararının alınmasında olumsuz oy kullanmış olması ise gerekmemektedir²⁸.

²² **Pulaşlı**, Şirketler ..., a.g.e., s. 872; **Karasu**, Butlan, a.g.e., s. 1247.

²³ TTK m. 447 hükmü gerekçesi. Madde gerekçesi için bkz.

www.basbakanlik.gov.tr/docs/kkgm/.../madde%20gerekce.doc.

²⁴ **Korkut**, a.g.e., s. 134 vd.

²⁵ **Karasu**, Butlan, a.g.e., s. 1249'da örnek olarak, şarta bağlı sermaye artırımına, değiştirme ve alım hakkını haiz olan çalışan ve alacaklıların korunmasına ilişkin hükümlere (TTK m. 467), sermaye artırım kararının alacaklılara bildirilmesini öngören hükme aykırılık (TTK m. 474/2), yönetim kurulu üyelerinin iflasın açılmasından önceki son üç yıl içinde kazanç payı veya başka bir ad altında aldıkları ücreti şirket alacaklılarına iade etmekle yükümlü olduklarına dair kararları göstermiştir.

²⁶ **Korkut**, a.g.e., s. 138'de, eşit işlem ilkesine aykırılığın yaptırımının esas olarak iptal edilebilirlik olduğunu, ancak somut olayın şartlarına bağlı olarak, başka bir yaptırıma da tâbi olabileceğini belirtmiştir.

²⁷ **Eren**, a.g.e., s. 334 vd.; **Alper**, a.g.e., s. 35, **Karasu**, Butlan, a.g.e., s.1239 vd.

²⁸ **Karasu**, Butlan, a.g.e., s. 1255.

Genel kurul kararlarının hiçbir süreye tâbi olmaksızın geçersizliğinin talep edilebilmesi ise, ticaret hayatında olmazsa olmaz bir durum olan işlem güvenilirliğini sarsıcı nitelikte olduğu için, butlan yaptırımına tâbi olan kararların istisnai durumlarda söz konusu olduğu kabul edilmektedir²⁹. TTK m. 447 hükmünün gerekçesinde de, “*şirketin bir kararının, kararın alınmasından yıllar sonra bile butlanının ileri sürülebilmesi tehlikesi ve tehdidi, şirket yönetiminde pay sahiplerinde, alacaklılarda ve sermaye piyasasındaki potansiyel yatırımcılarda büyük tedirginliğe sebep olabilir. Yıllar sonra butlanın mahkemece tespiti ise o kararın kurduğu birçok ilişkiyi çoğu kez geriye etkili olarak ortadan kaldırır. Bu sakıncası sebebiyle mahkemelerin geçersizlik kararlarını ayrıntılı ve çok yönlü değerlendirmeler sonucu sakınarak vermeleri yanında, kanun koyucunun da iptal edilebilirlik ile butlanın sınırlarını açıkça belirlemesi gerekir*” denilmektedir.

Bir genel kurul kararının butlanının ileri sürülmesi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmemelidir. Örneğin, bir genel kurul kararı butlan yaptırımına tabi olarak geçersizliği ileri sürülebilecekken, bu duruma yıllarca sessiz kaldıktan sonra dava açılması hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmelidir³⁰.

Batıl genel kurul kararları, belirli bir zamanın geçmesi ile veya ticaret siciline tescil edilmekle de geçerlilik kazanmazlar³¹.

3. Genel Kurul Kararlarının İptali

3.1. Genel Olarak

TTK m. 445 uyarınca, kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları iptal edilebilir niteliktedir. İptal edilebilir kararlar, mahkeme kararı ile geçersizlikleri tespit edilene kadar hukuk dünyasında sonuç doğurmaya devam ederler³². Ancak, genel kurul kararının mahkeme kararı ile geçersizliğine karar verildiği anda, karar geçmişe etkili olarak ortadan kalkar³³. Genel kurul kararlarının iptali ancak mahkeme kararı ile talep edilebilir³⁴.

²⁹ TTK m.447 hükmü gerekçesi; **Pulaşlı**, Şirketler ..., a.g.e., s. 863.

³⁰ **Erdoğan Moroğlu**, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 7. b., , İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014 s. 183 vd.; **Oğuzman ve Öz**, a.g.e., s. 186.

³¹ **Pulaşlı**, Anonim Şirket ..., a.g.e., s. 898.

³² **Korkut**, a.g.e., s. 44.

³³ **Moroğlu**, a.g.e., s. 24.

³⁴ **Moroğlu**, a.g.e., s. 243; **Saka**, a.g.e., s. 252; **Korkut**, a.g.e., s. 43.

Bunun dışında, açılan bir iptal davasında da tarafların sulh yolu ile genel kurul kararının iptalini sağlayamayacakları ancak, bir mahkeme kararı ile genel kurul kararının iptalinin sağlanabileceği kabul edilmektedir³⁵.

Mahkeme de taleple bağlı olup, sadece genel kurul kararını iptal edebilir. İptal kararı yerine genel kurulun yerine geçerek başka bir hüküm tesis edemez. Ancak mahkeme dava konusu olayda, iptal edilebilirlikten daha ağır bir geçersizliği hali tespit ederse, resen hareket edebilme yetkisi gereği, genel kurul kararının yokluğuna veya butlanına karar verebilir³⁶. Mahkeme ayrıca davacı tarafından ileri sürülmeyen iptale sebep olabilecek olayları kendiliğinden araştıramaz³⁷.

TTK m. 445 gereği, bir genel kurul kararının iptaline neden olan hallerin varlığı halinde, ilgililerin iptal davası açma hakkı doğmaktadır. İlgililerin ayrıca hukuki yararı ispat etmeleri gerekmemektedir. Yargılama sonunda verilen iptal kararı sadece davacı taraf hakkında değil, bütün pay sahipleri hakkında kendiliğinden (*erga omnes*) hüküm ifade eder³⁸.

Genel kurul kararının iptali için, toplantıda alınacak kararların imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmiyor olduğunun, imtiyazlı pay sahiplerini özel kurulunca onaylanması gerekecektir. Bir başka deyişle, genel kurul toplantısında iptal davasına konu olabilecek bir hukuka aykırılık bulunsa dahi, öncelikle imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca onaylanmış bir karar olup olmadığına bakılmalıdır. Zira ancak onaydan sonra genel kurul kararları icra kabiliyeti kazanabilecektir³⁹.

3.2.İptal Yaptırımı ve Butlan Yaptırımı Arasındaki Farklar

İptal edilebilir ve batıl genel kurul kararlarını birbirinden ayırtmak hem oldukça zor, hem de iki yaptırım türü arasında önemli hüküm farklılığı bulunduğu için önemlidir. Zira butlan halini hukuki yararı bulunan herkes her zaman ileri sürebilirken, iptal edilebilirliği sadece kanunda belirtilen kişiler yine kanunda yer alan hak düşürücü süre içinde ileri sürebilirler⁴⁰. Bunlar dışında, iptali talep edilen kararlar ancak mahkemenin kesin hükmü ile geçmişe etkili olarak

³⁵ Pulaşlı, Anonim Şirket ..., a.g.e, s. 887.

³⁶ Saka, a.g.e., s. 251.

³⁷ Pulaşlı, Şirketler ..., a.g.e., s. 928.

³⁸ Saka, a.g.e., s. 249 vd.

³⁹ Gönen Eriş, Ticari İşletme ve Şirketler, C. 2., 2. b., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013, s. 3020.

⁴⁰ Moroğlu, a.g.e., s. 61.

sonuç doğururken, batıl kararlar kendiliğinden en baştan itibaren (*ex tunc*) geçersiz kararlardır.

Öğretide, butlan yaptırımını ile iptal edilebilirliğin sınırlarını tespit amacıyla emredici hükümler arasında mahiyetlerine göre bir ayırım yapılmıştır. Bu ayırımı göre TTK'nda yer alan bazı hükümler mutlak emredici niteliktedir ve bu hükümlere aykırılık butlan yaptırımının uygulanmasına sebep olur. Genel kurulun varlığı için gerekli unsurlara, ortaklığın temel niteliklerine ve gelecekteki pay sahipleri ile ortaklık alacaklılarının menfaatlerinin korunmasına ilişkin hükümler emredici mahiyettedir⁴¹.

Mutlak emredici hükümlerin dışındaki hükümlerin ise pay sahiplerinin özel çıkarlarını korumak için ihdas edildiğini ve bu sebepten nispi emredici nitelikte oldukları kabul edilmektedir. Nispi emredici hükümlere aykırılığın sonucu ise genel kurul kararının iptal edilebilir olmasıdır⁴².

Netice olarak, getirilen bu kıstaslarla dahi her iki yaptırım türü arasında keskin bir sınır belirlemek mümkün olmadığı için, hukuk güvenliği açısından iptal edilebilirlik yaptırımının uygulanmasının kural, butlan yaptırımının uygulanmasının ise istisnai nitelikte olduğunu söyleyebiliriz⁴³. Zira şirketin iç ilişkilerinde doğrudan, dış ilişkilerinde ise dolaylı şekilde çok önemli etkileri bulunan genel kurul kararlarının butlanının süresiz olarak ileri sürülmesi hukuk güvenliğini tehlikeye sokma riski taşımaktadır⁴⁴.

4. Askıda Hükümsüzlük

Askıda hükümsüzlük, bir hukuki işlemin kanunun öngördüğü unsurların eksikliği dolayısıyla başlangıçta hüküm ve sonuç doğurmaması, ancak unsurların tamamlanmasıyla hukuki sonuçlarını tam olarak meydana getirmesi olarak tanımlanmaktadır⁴⁵. Hukuki işlemin sonuçlarını tam olarak meydana getirmesi ile ifade edilmek istenen, işlemin baştan itibaren

⁴¹ **Fahiman Tekil**, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Ayırımı Hakkındaki Bir Yargıtay Kararı Üzerine Düşünceler, 2. b., İstanbul: Beta Yayınları, 2001, s. 593 vd.

⁴² **Korkut**, a.g.e., s. 44 vd.; **Halil Arslanlı**, Anonim Şirketler, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1959 s. 79 vd.; **Moroğlu**, a.g.e., s. 65.

⁴³ **Moroğlu**, a.g.e., s. 69.

⁴⁴ **Erdoğan Moroğlu**, Makaleler, Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararına Etkisi ve Yargıtay Kararları, İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2010, s. 171. vd.

⁴⁵ **Korkut**, a.g.e., s. 47, **Eren**, a.g.e., s. 333.

geçerli olacaktır. Ancak eksik olan unsur gerçekleşmez ise, bu sefer de işlem baştan itibaren geçersiz olarak kabul edilecektir⁴⁶.

Genel kurul kararları kapsamında da askıda hükümsüzlüğün söz konusu olduğu kabul edilmektedir. TTK'nın çeşitli hükümlerinde askıda hükümsüzlük yaratabilecek haller düzenlenmiştir. Örnek olarak, TTK m. 454 hükmünde yer alan imtiyazlı pay sahiplerinin onayı ile uygulama kabiliyeti kazanabilecek, genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine ve yönetim kuruluna sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair kararı ile yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı verilebilir⁴⁷. Nitekim hükümde de belirtildiği gibi, bu üç tür karar ancak imtiyazlı pay sahiplerinin onayı ile uygulama kabiliyeti kazanacaktır. TTK m. 456/3'de ise sermayenin artırımına ilişkin genel kurul veya yönetim kurulu kararının geçerlilik kazanması şartının kararların en geç üç ay içinde tescil edilmesi şartına bağlandığı görülmektedir. Burada da kararların tescil edilmeden askıda hükümsüz olduğunu söylemek mümkündür⁴⁸.

Yukarıda yer alan her iki örnekte aslında iç ilişkide kararların geçerliliği hususunda bir eksiklik bulunmamaktadır. Ancak ilk örnekte imtiyazlı pay sahiplerinin onayı olmadan, ikinci örnekte de karar tescil edilmeden dış ilişkide hüküm ifade etmemektedirler. Bir başka deyiş ile, askıda hükümsüzlük hali sadece üçüncü kişilere karşı söz konusu olmaktadır. Her iki halde de alınan kararlar, genel kurul kararının alınması ile pay sahipleri ve organlar açısından geçerlilik kazanmış haldedir⁴⁹.

Askıda hükümsüzlük yaptırımını da butlan yaptırımını gibi, tespit davasına konu olabilir, hâkim tarafından resen dikkate alınabilir ve itiraz yolu ile ileri sürülebilir. Ancak askıda hükümsüz işlemler batıl işlemlerden farklı olarak en baştan itibaren geçersiz sayılmazlar⁵⁰.

⁴⁶ Karasu, İlkeler, a.g.e., s. 95.

⁴⁷ Huysal ve Karahan, a.g.e., s. 532.

⁴⁸ Karasu, İlkeler, a.g.e., s. 96.

⁴⁹ Alper, a.g.e., s. 68.

⁵⁰ Korkut, a.g.e., s. 48.

Sonuç ve Değerlendirme

Çalışmamızdan anlaşılacağı üzere, geçersizliğin tespiti halinde mevcut geçersizliğin hukuki niteliği kararın uygulaması açısından hayati önem taşımaktadır. Her bir geçersizlik halinin farklı unsurları ve neticesinde hukuk dünyasına etkisi bakımından farklı özellikleri bulunmaktadır.

Ancak geçersizlik hallerinin farklılıklarının yanı sıra, TTK'da düzenleniş şekli bakımından benzer özellik gösteren yanları da mevcuttur. Örneğin, TTK m. 448/1 hükmünde, yönetim kurulunun iptal veya butlan davasının açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan etme ve şirketin internet sitesine koyma yükümlülüğü bulunduğu düzenlenmiştir. Ayrıca ilgili hükmün üçüncü fıkrasında, her iki yaptırım türü için de şirketin talep etmesi halinde, muhtemel zararlara karşı davacıların mahkemenin belirleyeceği nitelik ve miktarda teminat göstermesine karar verileceği belirtilmiştir. TTK m. 449'da ise genel kurul kararı aleyhine iptal veya butlan davası açılması halinde mahkemenin, yönetim kurulu üyelerinin görüşünü aldıktan sonra, dava konusu kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verebileceği düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, alınan genel kurul kararları sonucunda menfaati zedelenen ve geçersizliği ileri sürecek olan tarafın/ tarafların geçersizlik koşullarını doğru değerlendirmesi ve mevcut geçersizlik koşulunun hukuki niteliğini kavrayarak hareket etmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ALPER, Gizem. Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü. Ankara: Legal Yayınevi. 2012.
- ARSLANLI, Halil. Anonim Şirketler. İstanbul: Fakülteler Matbaası. 1959.
- EREN, Fikret. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 15. b. Ankara: Yetkin Yayınevi. 2013.
- ERİŞ, Gönen. Ticari İşletme ve Şirketler. 2. b. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2014.
- KARAHAN, Sami. Şirketler Hukuku. Konya: Mimoza Yayınları. 2015.
- KARASU, Rauf. Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan. Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı. C. I, Ankara: Turhan Kitapevi. 2010.
- KARASU, Rauf. Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara: Yetkin Yayınları. 2015.
- KORKUT, Ömer. Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı. Adana: Karahan Yayınları. 2012.
- MOROĞLU, Erdoğan. Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. 2014.
- MOROĞLU, Erdoğan. Makaleler, Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararına Etkisi ve Yargıtay Kararları. İstanbul: On İki Levha Yayınları. 2010.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ ÖZ, M. Turgut. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 9. b. İstanbul: Vedat Yayıncılık. 2011.
- PULAŞLI, Hasan. Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, G.Ü.H.F.D. C. 17. S. 1-2. 2013. s. 887 vd.
- PULAŞLI, Hasan. Şirketler Hukuku Şerhi. 2. b. Ankara: Adalet Yayınevi. 2014.
- SAKA, Zafer. Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul. İstanbul: Vedat Yayıncılık. 2004.
- TEKİL, Fahiman. Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı. Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Ayırımı Hakkındaki Bir Yargıtay Kararı Üzerine Düşünceler. 2. b. İstanbul: Beta Yayınları. 2001.
- TEKİNALP, Ünal. Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı. Batider. C. 25, S. 4. 2009, s. 5 vd.

YÜCE, Aydın Alper. Anonim Şirketlerde Yönetim Kararlarının Butlanı. 2. b. İstanbul: Vedat Kitapçılık. 2015.